

Crna Gora
ZAVOD ZA ŠKOLSTVO
Sektor za nastavu
Odsjek za utvrđivanje kvaliteta

Broj: 01/1-603/25-19/2

Podgorica, 17.03.2025.

Izvještaj

**o djelimičnom eksternom utvrđivanju kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada ključnih oblasti
Upravljanje i rukovođenje školom, Etos škole i Podrška koju škola pruža učenicima**

JU OŠ "Blažo Jokov Orlandić"
(2025. godine)

(Naziv ustanove)

Bar

(Mjesto)

Crna Gora

Zavod za školstvo

Adresa: Vaka Đurovića b.b.
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 408 901
fax: +382 20 408 927
www.zzs.gov.me

Broj: 01/1-077125-9/1

13.01. 2025. godine

Na osnovu 135 Zakona o državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list CG", br. 2/18, 34/19, 8/21 i 37/22), člana 54 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore br. 98/23, 102/23, 113/23, 71/24, 90/24, 93/24 i 104/24), člana 18 Zakona o upravnom postupku („Službeni list Crne Gore" br.56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), člana 40 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG", br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG", br. 45/10, 36/13, 39/13, 44/13, 47/17, 59/21, 76/21, 146/21, 3/23 i 84/24) i čl. 12 i 14 Pravilnika o sadržaju, oblicima i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama ("Službeni list Crne Gore", br. 111/20), donosim

R J E Š E N J E

I - Imenuje se tim nadzornika u sastavu:

1. Dragan Berilažić, Samostalni savjetnik I - prosvjetni nadzornik (za oblast opšte organizacije i likovnu kulturu), rukovodilac tima
2. Vesna Babović, Samostalna savjetnica I - prosvjetna nadzornica (za oblast opšte organizacije i engleski jezik), članica
3. Nađa Luteršek, Samostalna savjetnica I (za istraživanje i razvoj osnovnog obrazovanja i vaspitanja), članica
4. Rade Keković, Samostalni savjetnik I (za istraživanje i razvoj srednjeg opšteg obrazovanja), član i
5. Nataša Golubović, Samostalna savjetnica I - prosvjetna nadzornica (za oblast opšte organizacije i predškolsko vaspitanje), članica.

II Zadaci tima su da po zahtjevu Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija broj 04/2-01-603/24-10204/3 od 18. 12. 2024. godine, izvrši utvrđivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada za ključne oblasti: Rukovođenje i upravljanje, Etos i Podrška učenicima u JU OŠ „Blažo Jokov Orlandić" Bar, u periodu od 20.– 24. 01. 2025. godine

III - Članovi tima i rukovodilac tima dužni su da postupe u smislu čl. 12, 15 i 17 Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama.

IV - Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Članom 135 Zakona o državnim službenicima i namještenicima je propisano da o pravima i obavezama državnog službenika, odnosno namještenika odlučuje starješina državnog organa. Članom 54 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave je propisano da za vršenje poslova u okviru kojih se zahtijeva stručna saradnja državnih službenika iz različitih unutrašnjih organizacionih jedinica, mogu se obrazovati projektne grupe, timovi ili drugi odgovarajući oblici rada

Članom 40 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju propisano je da Zavod za školstvo u oblastima predškolskog vaspitanja i obrazovanja, osnovnog obrazovanja i vaspitanja, srednjeg opšteg obrazovanja, opšteg obrazovanja u stručnom obrazovanju, obrazovanja i vaspitanja djece sa posebnim potrebama i vaspitanja u domovima učenika u saradnji sa ustanovom, utvrđuje kvalitet realizacije standarda obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama.

Pravilnikom o sadržaju, oblicima i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama propisuju se sadržaj, oblici i način utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u predškolskoj ustanovi, školi, obrazovnom centru, resursnom centru, kod organizatora za obrazovanje odraslih i u domu učenika. Članom 12 ovog Pravilnika propisano je da po potrebi, evaluacija se može sprovesti i djelimično na osnovu procjene od strane Zavoda, odnosno Centra, kao i na zahtjev organa državne uprave nadležnog za poslove prosvjete (Ministarstvo), odnosno inspekcije nadležne za oblast prosvjete ili na obrazloženi zahtjev Savjeta roditelja i učenika čiju opravdanost procjenjuju Zavod i Centar. Članom 13 je propisano da evaluaciju (utvrđivanje kvaliteta) obavljaju prosvjetni nadzornici i da izuzetno je mogu obavljati i ovlašćeni savjetnici. Članom 14 propisano je da direktor Zavoda obrazuje tim nadzornika za predškolske ustanove, osnovne škole, gimnazije, resursne centre, obrazovne centre i domove učenika.

Članom 17 istog Pravilnika je propisano da proces evaluacije (utvrđivanje kvaliteta) obuhvata: pripremanje evaluacije, neposredan uvid, izradu izvještaja o evaluaciji, i praćenje realizacije.

Pravna pouka: Protiv ovog Rješenja može se uložiti žalba Komisiji za žalbe preko pisarnice Zavoda, u roku od 8 dana od dana prijema.

Dostavljeno:

- članovima tima,
- arhivi

DIREKTORICA

Raba Hodžić

Ključna oblast: Upravljanje i rukovođenje školom

Standard A.2.3 - Direktor obezbjeđuje efikasno osiguranje kvaliteta nastave i učenja.

Obrazloženje:

Direktorica, pomoćnici direktora i stručni saradnici obavljaju pedagoško-instruktivni rad po određenom Planu i u tu svrhu koriste interne protokole za opservaciju nastave. U njima su navedeni svi bitni segmenti za praćenje ostvarenosti standarda, sa definisanom brojčanom skalom i pisanim zapažanjima. U planovima rada direktorice, pomoćnice i pomoćnika direktora, pedagoškinje i psihološkinje, koji su sastavni djelovi Godišnjeg plana rada Škole (GPRŠ), planirane su aktivnosti koje se odnose na pedagoško-instruktivni rad. Direktorica i stručni saradnici (GPRŠ), planirane su aktivnosti koje se odnose na pedagoško-instruktivni rad. Direktorica i stručni saradnici hospitačije obavljaju kontinuirano i njima je obuhvaćen veliki broj nastavnika. U tekućoj školskoj godini pedagoškinja je obavila 25 hospitačija, obišeno je 43% nastavnika. Iz dostupne dokumentacije može se utvrditi da stručni organi razmatraju kvalitet nastave nakon realizovanih aktivnosti sa istaknutim zaključcima, koji su prezentovani Nastavničkom vijeću, Savjetu roditelja i Školskom odboru. Planovi rada stručnih saradnika, psihološkinje i pedagogoškinje, urađeni su kvalitetno i sadržajno sa istaknutom pedagoškom funkcijom, ciljevima, zadacima i vremenskom dinamikom. Uprava Škole je uradila Pravilnik o kućnom redu, kao i Etički kodeks koji su istaknuti na vidnim mjestima i prosljeđeni odjeljenjskim starješinama početkom godine, kako bi zaposleni i učenici bili upoznati sa njima. Poštovanje pravila Kućnog reda prate dežurni nastavnici i učenici, kao i uprava škole i pomoćno osoblje. Da poštuju Kućni red, po rezultatima ankete potpuno je saglasno 77% učenika, djelimično saglasno 15%, a nije saglasno 6%.

Direktorica i stručni saradnici obezbijedili su efikasan proces samoevaluacije. Škola je oformila šestočlani Tim za internu evaluaciju koji je uradio Plan samoevaluacije kojim su obuhvaćene 3 oblasti: Nastava i učenje, Podrška učenicima i Saradnja sa roditeljima. Izvještaj o rezultatima samoevaluacije prezentovan je Savjetu roditelja i usvojen na Nastavničkom vijeću, nakon čega je urađen Plan unapređenja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada kojim su istaknuti prioriteti i preporuke za evaluirane ključne oblasti. Nastavnici su upoznati sa standardima kompetencija za nastavnike. Direktorica prati ostvarenost standarda kompetencija, mada izostaje detaljan Izvještaj o hospitovanim časovima.

Preporuke:

- Potrebno je da uprava Škole radi detaljne izvještaje o hospitovanim časovima sa preporukama za poboljšanje i načinom praćenje realizacije datih preporuka.

Standard A.2.2. Direktor efikasno organizuje rad i upravlja procesima obrazovno-vaspitnog rada u školi.

Obrazloženje:

Na osnovu uvida u školsku dokumentaciju i neposrednog razgovora sa upravom Škole, zaključuje se da je uspostavljena dobra organizacija rada, urađeni su planovi dežurstva nastavnika i učenika, urađen je i veliki broj dokumenta kojima su definisane uloge i odgovornosti svih zaposlenih. Uspostavljena je dobra saradnja među zaposlenima, a uprava daje svoj doprinos ukupnom funkcionisanju rada Škole. Uprava Škole je pravovremeno uradila raspored časova, donešena su i ostala validna dokumenta, u skladu sa Statutom škole, Zakonom o osnovnoj školi i GPRŠ-om. Posebno vrijedi istaći dobru koordinaciju stručnih organa i stručnih saradnika, koji efikasno sarađuju prilikom realizacije planiranog. U Godišnjem planu i programu rada Škole sadržani su planovi stručnih organa iz kojih se može jasno uočiti međusobna saradnja. Za većinu planova rada stručnih organa postoje izvještaji o realizaciji planiranih aktivnosti. Nastavničko vijeće razmatra pitanja iz svoje nadležnosti u skladu sa Statutom škole i Poslovnikom o radu. Postignuća učenika se tekstualno i brojčano evidentiraju u svesci zapisnika Nastavničkog vijeća, stručnih aktiva, Školskog odbora i Savjeta roditelja. Na kraju klasifikacionih perioda i školske godine vrši se analiza učeničkih postignuća. Direktorica organizuje i prati rad timova, kao i rad stručnih organa. Uprava Škole pruža podršku i omogućava Savjetu roditelja efikasno funkcionisanje i dobru saradnju sa stručnim organima Škole. Uprava Škole je u cilju bolje organizacije i realizacije planiranih aktivnosti formirala 10 timova, kojima koordinira direktorica i pomoćnici direktora. Direktorica je uz pomoć lokalne uprave i ličnim zalaganjem unaprijedila materijalno-tehničke i bezbjednosne uslove rada škole. Na osnovu anketiranja zaposlenih, konstatuje se da je 58%

nastavnika potpuno saglasno da u Školi vlada saradnička i konstruktivna komunikaciju sa zaposlenima, a 37% je djelimično saglasno. Da je rad direktora transparentan 67% anketiranih nastavnika u potpunosti je saglasno, a djelimično saglasno 21%. Da stručna služba promoviše pedagoške inovacije u potpunosti je saglasno 60% nastavnika, a djelimično saglasno 31%. Da direktor i saradnici redovno obavljaju pedagoško-instruktivni rad potpuno je saglasno 73% anketiranih nastavnika, djelimično saglasno je 21%, a nije saglasno 6%. Da direktor obezbjeđuje efikasan proces samoevaluacije u potpunosti je saglasno 71% nastavnika, a djelimično je saglasno 27%. Na anketno pitanje da direktor obezbjeđuje uslove za kvalitetnu realizaciju obrazovno-vaspitnog rada u potpunosti je saglasno 63% anketiranih nastavnika, 33% je djelimično saglasno, a 4% nije saglasno. Da se u Školi planira i podstiče profesionalni razvoj zaposlenih po rezultatima ankete potpuno je saglasno 60% nastavnika, 33% je djelimično saglasno, a 6% nije saglasno.

Analizirajući rezultate ankete zaključuje se da direktorica uglavnom efikasno organizuje rad i upravlja procesima obrazovno-vaspitnog rada u Školi.

Standard A.2.4. Direktor stvara podsticajno okruženje za učenje, profesionalni razvoj i napredovanje zaposlenih.

Obrazloženje:

Direktorica je formirala tim za PRNŠ koji je uradio Plan profesionalnog razvoja na nivou Škole u kome su za naredni period izdvojena dva cilja: Unapređenje kompetencija nastavnika za procjenjivanje i ocjenjivanje učenika i Promovisanje nastavničke profesije i unapređivanje kvaliteta nastave i učenja, koji će se realizovati u periodu 2024-2025. Planom su razrađene aktivnosti, ciljna grupa, vremenski okviri, odgovorne osobe i indikatori. Ciljevi su realno postavljeni, mada nije vidljivo da je Plan sačinjen na osnovu podataka pedagoško-psihološke službe koja je transparentno prezentovala rezultate samoevaluacije, odnosno ne može se utvrditi na osnovu čega nastavnici biraju prioritete za obukama. Nastavnici imaju lični Plan profesionalnog razvoja, kao i podršku uprave da u kontinuitetu rade na profesionalnom razvoju i unaprijede svoja stručna znanja i sposobnosti.

U planu rada direktorice i pomoćnika direktora nijesu jasno istaknute aktivnosti koje se odnose na Lični profesionalni razvoj. Nastavnici su informisani o mogućnostima napredovanja u viša zvanja o čemu govori podatak da 5 nastavnika ima završene magistarske studije, a 10 nastavnika je steklo više zvanje predviđeno pravilnikom koji uređuje ovu oblast. Urađeni su pravilnici o nagrađivanju učenika i zaposlenih. Učenici se pohvaljuju za vannastavne aktivnosti i uspjehe na takmičenjima, a nastavnici za mentorstvo učenika koji imaju uspjeh na takmičenjima. Direktorica podstiče i podržava nastavnike u realizaciji inovativnih rješenja u nastavi, kao i inicijative za viša zvanja nastavnika.

Škola ima 18 učenika sa posebnim obrazovnim potrebama za koje je urađen IROP. Škola ima pristupnu rampu za pomenute učenike i određena nastavna sredstva i specijalizovana pomagala sa asistivnom tehnologijom.

Da nastavnik vrši provjeru znanja na više načina po rezultatima ankete potpuno i djelimično saglasno je 92% učenika, a nije saglasno 6%.

Preporuke:

- Plan PRNŠ-a treba uraditi na osnovu analize pedagoško-instruktivnog rada, eksterne evaluacije i samoevaluacije.
- Koristiti mehanizme za praćenje efekata svih oblika stručnog usavršavanja.
- U Planu rada direktorice i pomoćnika direktora planirati aktivnosti koje se odnose na lični profesionalni razvoj.

Standard A.2.1. Planiranje i programiranje rada u funkciji je unapređivanja rada škole.

Obrazloženje:

Direktorica je uradila četvorogodišnji Program razvoja Škole koji sadrži sve neophodne elemente, a urađen je na osnovu procjene stanja u Školi, eksterne evaluacije i samoevaluacije. U Programu su dati razvojni

ciljevi, aktivnosti, indikatori uspjeha, nosioci aktivnosti, vremenski okvir i potrebni resursi. Programom razvoja istaknuta je misija i vizija Škole, urađena je i SWOT analiza. Program razvoja uvažava specifičnosti Škole, operativan je i njime je obuhvaćeno 6 prioriteta, ključnih oblasti. Strateški ciljevi su: Osavremenjavanje nastave, Podrška darovitim učenicima, Osavremenjavanje nastavnih sredstava, Povećanje broja računara i opreme u kabinetima, Razvijanje programa usmjerenih na vršnjačko nasilje, omalovažavanje i vrijeđanje, Podrška darovitim učenicima, Razvijanje socio-emocionalnih vještina, vrijednosti i vrlina kod učenika, Poboljšanje postignuća učenika, Poštovanje kućnog reda i emancipacija zdravih međuljudskih odnosa.

Godišnji Plan rada i Program razvoja škole su međusobno usklađeni i usmjereni su na najvažnije zajedničke zadatke.

Godišnji Plan i program rada sadrži sve potrebne elemente: planove rada direktorice, pomoćnika direktora, stručnih saradnika, stručnih organa, komisija i timova, čime su pokriveni svi segmenti rada Ustanove. Planovi su operativno razrađeni. U Godišnjem planu i programu rada definisani su prioritetni ciljevi za tekuću školsku godinu kroz potrebe same Škole. U Godišnjem planu navedeni su planovi rada za prevenciju nasilja i sprečavanje vandalizma, Plan rada Savjeta roditelja, Plan saradnje sa lokalnom zajednicom, Plan rada Učeničkog parlamenta, Plan i program inkluzivnog obrazovanja, Plan rada u oblasti profesionalne orijentacije, Plan podrške darovitim učenicima idr. U izradi Godišnjeg plana i programa rada učestvuju stručni organi i timovi Škole. Urađen je validan Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana i programa rada za prethodnu školsku godinu, u kome su detaljnije opisane aktivnosti na organizaciji i realizaciji interne evaluacije. Ispoštovana je pravilna procedura usvajanja GPRŠ-a. Evidentno je da je Škola u prethodnom periodu unaprijedila određene materijalno tehničke uslove rada, enterijer škole i saradnju sa lokalnom zajednicom.

Nadzornik:
Dragan Berilažić

Ključna oblast: Etos škole

A.3.1 Međusobni odnosi učenika i zaposlenih zasnovani su na povjerenju i na poštovanju pravila

Obrazloženje:

Pravilnik o kućnom redu, kojim se propisuju osnovna pravila ponašanja, istaknut je na vidnom mjestu u holu Škole, a početkom školske godine odjeljenjske starješine upoznale su sve učenike sa njegovom sadržinom. Sastavni dio Pravilnika je i Etički kodeks sa pravima i dužnostima učenika. Škola ima organizovano dežurstvo nastavnika koji vode knjigu dežurstva formalnog tipa. Dežura po pet nastavnika u prvoj smjeni i šest nastavnika u drugoj smjeni na dnevnom nivou. Takođe, organizovano je i dežurstvo učenika. Na konstataciju iz prednadzorne ankete, da škola vodi brigu o bezbjednosti učenika (dežurstva nastavnika, kontrola ulaska u Školu...), 36% anketiranih roditelja se slaže u potpunosti, 40% djelimično se slaže, a negativno se izjasnilo 18% anketiranih roditelja. Da se u Školi vodi računa da se poštuje Kućni red i pravila ponašanja, potpuno je saglasno 43% anketiranih učenika, djelimično je saglasno 35%, a nije saglasno 21%. Ovaj procenat može ukazivati na prostor za poboljšanje u implementaciji pravila. Da poštuju Kućni red i da podstiču učenike da ga poštuju, saglasno je u potpunosti 98% anketiranih nastavnika. Sa konstatacijom da poštuju Kućni red Škole saglasno je u potpunosti 77%, djelimično saglasno 15%, a nije saglasno 6% anketiranih učenika.

Izrečene vaspitne mjere učenicima prati pedagoška služba Škole i odjeljenjske starješine u saradnji sa roditeljima. Izrečene vaspitne mjere tokom školske 2023/24. godine uglavnom se odnose na neopravdane izostanke i remećenje discipline na času, a tokom 2024/25. godine na neopravdane izostanke i ometanje nastave. Devet učenika ima izrečenu vaspitnu mjeru Ukor direktora i smanjenu ocjenu iz vladanja na dobro, a jedan učenik Ukor nastavničkog vijeća, kao i Premještaj u drugu školu do kraja osnovnog obrazovanja i nezadovoljavajuću ocjenu iz vladanja zbog vršnjačkog nasilja. Na kraju svakog klasifikacionog perioda, a sada polugodišta, kroz Izvještaj o uspjehu i vladanju učenika prati se kretanje izostanaka učenika, po razredima i na nivou Škole, šest godina unazad. Takođe, prate se izrečene vaspitne mjere uz analizu najčešćih razloga za izricanje istih i korake koje Škola primjenjuje za smanjenje broja izostanaka i vaspitnih mjera.

Na pitanje iz prednadzorne ankete da li su nekada doživjeli nasilje od strane nastavnika 76% anketiranih učenika je negativno odgovorilo, a 24% pozitivno. Što se tiče učestalosti nasilja od strane nastavnika 14% učenika se izjasnilo da se to povremeno dešava, 33% da se desilo jednom, 18% da se dešava više puta nedjeljno, a 11% da se dešava jednom nedjeljno. Kao najčešći oblik nasilja od strane nastavnika navode psihičko-verbalno nasilje (46 učenika), što potvrđuju učenici tokom nepostednog razgovora, zatim fizičko (17 učenika) i seksualno nasilje (11 učenika), dok 68%, tj. 155 anketiranih učenika navodi da nije nikada pretrpjelo nasilje od strane nastavnika. Kao razloge za neprijavljivanje ovog oblika nasilja navode nereagovanje Škole (31%), nepovjerenje u direktora (20%), strah od osude drugih nastavnika (18%), nepovjerenje u odjeljenjskog starješinu (16%), strah od nastavnika koji je bio nasilan (15%). Ova negativna iskustva s nasiljem od strane nastavnika, ukazuju na potencijalni problem u odnosima između nastavnika i učenika, posebno u vezi sa verbalnim i psihičkim nasiljem, što su učenici potvrdili tokom razgovora. Tokom razgovora su istakli da pojedini učenici nijesu dovoljno ozbiljno shvatili važnost iskrenog odgovaranja na pitanja iz ankete, pa su pojedini odgovorili da u Školi ima seksualnog nasilja od strane nastavnika. Učenici su tokom usmenog razgovora negirali navode iz ankete vezano za postojanje seksualnog nasilja od strane nastavnika. Da se nastavnici prema učenicima odnose dobronamjerno i sa uvažavanjem u potpunosti se slaže 24%, djelimično se slaže 44%, a ne slaže se 48% anketiranih učenika. Da se nastavnici jednako odnose prema svim učenicima u potpunosti se slaže 14% anketiranih učenika, 24% se djelimično slaže, a ne slaže se 60%. Ovi podaci ukazuju na moguću percepciju nejednakosti i nepravednosti u ponašanju nastavnika prema učenicima, što može uticati na atmosferu u Školi, kao i da odnosi nastavnika i učenika nijesu u centru interesovanja organa Škole (odjeljenjske starješine, odjeljenjsko vijeće, uprava i stručni saradnici). Na konstataciju iz prednadzorne ankete za učenike da imaju slobodu da se obrate direktoru ako imaju neki problem u potpunosti se slaže 42% anketiranih učenika, djelimično se slaže 20%, a ne slaže se 30% učenika. Da imaju povjerenje i slobodu da se obrate stručnim saradnicima (pedagogu, psihologu...) jer dobijaju korisne savjete, pomoć i podršku u potpunosti se slaže 42%, djelimično se slaže 21%, a ne slaže se 21% anketiranih učenika.

Sa konstatacijom da u Školi nema primjera nepoštovanja nastavnika od strane učenika, 17% anketiranih nastavnika je u potpunosti saglasno, 48% je djelimično saglasno, dok nije saglasno 29% anketiranih nastavnika.

Po riječima direktorice, pomoćnika direktorice i nekoliko nastavnika, a na osnovu Pravilnika o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti nastavnika, u Školi su izrečene dvije opomene jednom nastavniku, zbog neizvršavanja radne obaveze. Škola ima i dva posrednika za slučaj zlostavljanja na radu/mobinga iz redova nastavnika. Da u Školi vlada saradnička i konstruktivna komunikacija, da se uvažavaju mišljenja i inicijative zaposlenih u potpunosti se slaže 58% anketiranih nastavnika, djelimično se slaže 37%, a ne slaže se 4%. Sa tvrdnjom iz ankete da svojim ponašanjem i radom nastavnici, direktor i pomoćnici daju dobar primjer učenicima, 39% anketiranih učenika i 40% anketiranih roditelja se slaže u potpunosti, 33% anketiranih učenika i 29% roditelja se djelimično slaže a 19% anketiranih učenika i 12% anketiranih roditelja je izjavilo da se ne slaže sa navedenom konstatacijom. Da se svi oblici diskriminatorskog ponašanja rješavaju po procedurama u potpunosti se slaže 73%, djelimično 19%, ne slaže se 2% i ne zna odgovor 6% anketiranih nastavnika.

Da Škola na različite načine afirmiše principe jednakosti, poštovanja i različitosti govore i činjenice da se organizuju obilježavanja karakterističnih dana, kao što je Dan tolerancije i nediskriminacije, uz postavku tematskih zidnih novina, da se učenici sa posebnim obrazovnim potrebama, sa problemima u ponašanju i učenici koji trpe nasilje uključuju u zajedničke vannastavne aktivnosti. Međutim, postoji i mišljenje da nijesu svi učenici tretirani jednako, što može biti indikacija da, iako postoje naponi, Škola još uvek treba raditi na potpunom uključivanju svih učenika u školski život.

Što se tiče slučaja vršnjačkog nasilja, Škola je preduzela sljedeće korake: uzimanje izjava od učenika i nastavnice na čijem času se desio incident, pedagoškinja Škole je obavila razgovor sa učenicima i roditeljima, održana je sjednica Odjeljenjskog vijeća, a zatim i Nastavničkog vijeća gdje je izrečena mjera Premještaj u drugu školu do kraja osnovnog obrazovanja i smanjenje ocjene iz vladanja na nezadovoljava. Obavješteni su Centar za socijalni rad Bar kao i Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija.

Preporuke:

- Poboljšati komunikaciju sa roditeljima, posebno u pogledu bezbednosti i učestalosti dežurstava, kako bi se povećalo poverenje roditelja u škole.
- Evidencija dežurstva nastavnika mora da oslikava stvarni život Škole na dnevnom nivou.
- Potrebno je graditi povjerenje učenika prema nastavnicima i upravi Škole.
- Potrebno je analizirati odnose među učenicima, kao i između učenika i nastavnika i obratno, i predlagati mjere za poboljšanje. Raditi na prevenciji nasilja, kako među učenicima, tako i prema učenicima od strane nastavnika, sa ciljem poboljšanja odnosa u školi.
- Na svaku pojavu nasilja neophodno je preduzeti mjere u cilju ispitivanja sumnji i postupiti u skladu sa propisima.
- Osigurati da Pravilnik o kućnom redu poštuju svi akteri u obrazovno-vaspitnom procesu Škole, podsticati uspostavljanje međusobnog povjerenja i poštovanja između učenika i nastavnika, stručnih saradnika i uprave. Razviti dalje mehanizme za unapređenje međuljudskih odnosa među nastavnicima i učenicima kako bi se stvorila sigurnija i poštovanja vredna školska atmosfera.
- Ispitati uzroke nasilja nastavnika prema učenicima. Organizovati radionice za nastavnike na kojima će se raditi na razumijevanju granica primjerenog ponašanja u komunikaciji sa učenicima.
- Fokusirati se na obezbeđivanje jednakog tretmana svih učenika i smanjenje osećaja nepravednog odnosa pojedinih nastavnika prema učenicima.

A.3.2 Škola je obezbijedila sistematičnu zaštitu učenika od nasilja

Obrazloženje:

Na nivou Škole je formiran Tim za zaštitu učenika od nasilja i sprečavanje vandalizma. Tim čini šest članova: tri nastavnika, pedagoškinja, psihološkinja i pomoćnica direktorice. Plan rada Tima je sastavni dio GPRŠ, operativno je razrađen kroz ciljeve, aktivnosti, zadužene osobe, ciljne grupe, dinamiku realizacije i indikatore. Zapisnici Tima se vode redovno, a na kraju školske godine radi se i Izvještaj sa preporukama za unapređenje. Na kraju školske godine, a na osnovu rezultata samoevaluacije i Izvještaja o radu Tima, urađen je i Plan unapređivanja/Akcioni plan rada tima za zaštitu učenika od nasilja i vandalizma koji je operativan i razrađen kroz tri ključna cilja. Realizacija i efekti planiranih aktivnosti se prate kroz Izvještaje o uspjehu i vladanju i rad Tima za zaštitu učenika od nasilja i sprečavanje vandalizma.

Iz Izvještaja za školsku 2023/24. godinu, vidi se da nije evidentiran ni jedan slučaj vršnjačkog nasilja, a da je Škola realizovala tematske radionice, predavanja i stručne konsultacije kroz rad odjeljenjskih zajednica, rad pedagoškinje i psihološkinje, što je evidentirano u odjeljenjskim knjigama i zapisnicima. Tokom školske 2024/25. godine, do dana djelimičnog nadzora, registrovan je jedan slučaj vršnjačkog nasilja i to je slučaj zbog koga je i iniciran nadzor.

U cilju prevencije nasilja, Škola je tokom prethodne školske godine odradila i upitnik sa odjeljenjskim starješinama "Procjena atmosfere u odjeljenju i identifikacija potencijalnog rizičnog ponašanja", a odradene su i radionice sa odjeljenjskim starješinama o radu odjeljenjske zajednice. Tokom prvog polugodišta je održan tematski roditeljski sastanak na temu nasilja, o čemu svedoči i priložena dokumentacija, kao i roditelji u razgovoru.

Na pitanje iz prednadzorne ankete da li na roditeljskim sastancima razgovaraju o sigurnosti djece i prevenciji nasilja, 81% anketiranih roditelja je pozitivno odgovorilo. Da su roditelji uključeni u aktivnosti u Školi (radionice u vezi sa suzbijanjem nasilja u Školi, narkomanije, alkoholizma...) 23% anketiranih roditelja se slaže u potpunosti, 28% se djelimično slaže, a 33% se ne slaže sa navedenom konstatacijom, dok 15% ne zna

odgovor. Prema ovim podacima, postoji visok stepen svijesti među roditeljima o sigurnosti i prevenciji nasilja. Ipak, samo manji broj roditelja aktivno učestvuje u školskim aktivnostima vezanim za prevenciju nasilja, što je u skladu sa informacijama od pedagoško-psihološke službe o slabom odzivu roditelja. To pokazuje potrebu za dodatnim angažmanom roditelja i većim uključivanjem u preventivne programe, tako da je potrebno obratiti posebnu pažnju na ovaj segment u narednom periodu. Da Škola organizuje radionice na različite teme (suzbijanje nasilja u školi i sajber nasilja, narkomanija, alkoholizam, reproduktivno zdravlje, nastavak školovanja...) u potpunosti se slaže 36%, djelimično se slaže 29%, ne slaže se 17% i ne zna odgovor 17% anketiranih učenika. Da su u Školi razvijeni mehanizmi za sprečavanje nasilja među učenicima potpuno se slaže 50% anketiranih nastavnika i djelimično se slaže 48%. To ukazuje na to da, iako postoje alati za prevenciju, postoji prostor za dodatno usavršavanje i poboljšanje implementacije tih mjera među nastavnicima.

Škola nema formiran Tim za prevenciju bolesti zavisnosti, ali tokom godine održano je i nekoliko radionica na temu reproduktivnog zdravlja kao i bolesti zavisnosti, u saradnji sa Opštinom i Domom zdravlja, kao i Učeničkim parlamentom.

Programi rada odjeljenjske zajednice, odjeljenjskog starješine i pedagoškinje sadrže teme i aktivnosti koje su usmjerene na prevenciju nasilja. Kao sastavni dio GPRŠ je i Program implementacije radionica u okviru inicijative "Moje vrijednosti i vrline", kroz Plan rada odjeljenjskih zajednica od VI-IX razreda.

Na pitanje iz prednadzorne ankete da li se u Školi osjećaju sigurno, 30% anketiranih učenika se slaže u potpunosti, 39% se djelimično slaže, a 26% anketiranih učenika je negativno odgovorilo. Da je doživjelo vršnjačko nasilje u Školi, izjasnilo se 36% anketiranih učenika, dok 64% anketiranih učenika negira da je doživjelo vršnjačko nasilje. Na pitanje koliko često su doživljavali vršnjačko nasilje, odgovori su: samo jednom 49%, povremeno 22%, više puta u toku nedjelje 21%, jednom nedjeljno 8% učenika. Kao najzastupljeniji oblik nasilja učenici ističu verbalno nasilje (68 učenika), zatim socijalno (48 učenika), fizičko (26 učenika) i seksualno nasilje (16 učenika), a kao razloge zašto ne prijavljuju takve oblike nasilja najčešće navode ne reagovanje nadležnih u Školi na prijave (28%), zatim da nemaju povjerenja u nastavnike (23%), pa i strah od učenika koji je bio nasilan (14%). Na pitanje da li znaju kakva je bila reakcija zaposlenih u Školi na prijavljeno vršnjačko nasilje, učenici odgovaraju da ne znaju (43%), razgovarali su sa počinioceom nasilja (24%), nijesu reagovali (18%), počinilac je kažnjen vaspitnom mjerom (14%).

Na konstataciju da se u Školi osjećaju prijatno 21% anketiranih učenika odgovara da je to uvijek, 29% često, 29% ponekad, a 14% nikada. Svi ovi podaci pokazuju da i dalje postoji značajan broj učenika koji nijesu sigurni u školskom okruženju, te da treba povećati učinkovitost u prepoznavanju i rješavanju slučajeva nasilja. Djelimična ili nedovoljna reakcija Škole može biti razlog zašto se određeni oblici nasilja ne prijavljuju, što naglašava potrebu za poboljšanjem komunikacije i reakcije Škole na prijave učenika.

Preporuke:

- Potrebno je posebno formirati Tim za prevenciju bolesti zavisnosti uz dodatak o reproduktivnom zdravlju, uraditi Plan aktivnosti sa nosiocima poslova i vremenskom dinamikom, uz redovno izvještavanje o realizovanim aktivnostima.
- Učenicima pružiti bolju podršku u sprečavanju i rješavanju problema vršnjačkog nasilja, omogućiti im da mogu da izlože svoje probleme i razmatrati njihove prijave.
- Potrebno je dodatno raditi na angažovanju roditelja, nastavnika i učenika, kao i na poboljšanju reakcija na prijavljene slučajeve nasilja.
- Razviti mehanizme za povećanje povjerenja učenika u upravu Škole i zaposlene.
- Ispitati uzroke nezadovoljstva učenika Školom i zašto se u Školi ne osjećaju prijatno.

A.3.3 U školi je razvijena saradnja i promocija rezultata na svim nivoima

Obrazloženje:

Predstavници Učeničkog parlamenta birani su uglavnom tajnim glasanjem na nivou odjeljenja, mada ima primjera gdje su predstavnike imenovali odjeljenjske starješine. Konstitutivna sjednica održana je sredinom seprembra tekuće godine, Parlament broji 37 članova i do dana nadzora je održano 8 sastanaka. GPRŠ sadrži Program i plan rada Učeničkog parlamenta, kao i spisak predstavnika. Iz neposrednog razgovora sa učenicima, zaključuje se da članovi nijesu upoznati sa Pravilnikom o radu parlamenta, ni sa Programom rada. Parlament se uglavnom bavi obilježavanjem značajnih datuma (Dječija nedjelja, Dan borbe protiv trgovine ljudima, Dan borbe protiv bolesti zavisnosti, Dan osoba sa invaliditetom, Eko sedmica...), a rijetko temama od značaja za život učenika (osim razmatranja Pravilnika o kućnom redu Škole i davanja prijedloga za reformu obrazovanja početkom školske godine). Po njihovim riječima, nikada nisu prisustvovali sjednicama Nastavničkog vijeća i nemaju informaciju da li su pojedini prijedlozi Učeničkog parlamenta upućeni upravi Škole razmatrani. Ovaj nedostatak povratnih informacija može smanjiti motivaciju i percepciju značaja njihovog angažmana u Parlamentu. Zapisnik sa sjednica Učeničkog parlamenta vodi koordinatorka Parlamenta. Programom rada Parlamenta predviđeno je da se na kraju školske godine radi evaluacija rada Parlamenta, a Izvještaj o radu prezentuje na Nastavničkom vijeću.

Na tvrdnju iz ankete za učenike, da su upoznati sa radom Parlamenta, 25% anketiranih učenika se u potpunosti slaže, 20% djelimično se slaže, 38% odgovara da nije saglasno sa navedenom konstatacijom, a 17% da ne zna odgovor na anketno pitanje. Ovaj rezultat ukazuje na potrebu za većom transparentnošću i komunikacijom između Učeničkog parlamenta i šire školske zajednice.

Sa konstatacijom da Škola podstiče rad Učeničkog parlamenta i razmatra pitanja važna za učenike, 85% anketiranih nastavnika se slaže u potpunosti, a 12% je djelimično saglasno.

Škola je uglavnom razvila različite oblike saradnje sa roditeljima.

Program rada Savjeta roditelja usklađen je sa zakonskim aktima, o čemu se vodi evidencija. Do dana nadzora održane su dvije sjednice Savjeta, za tekuću školsku godinu. Po riječima roditelja sa kojima je obavljen razgovor, Škola uvažava mišljenja i prijedloge Savjeta roditelja. Roditelji dobijaju informacije o radu Savjeta od svojih predstavnika putem vajber poruka ili na roditeljskim sastancima, što potvrđuje i 63% anketiranih roditelja.

Roditeljski sastanci se redovno održavaju, ali, po riječima uprave Škole, odziv je uglavnom mali. Na konstataciju iz ankete da su roditeljski sastanci korisni i sadržajni, 60% anketiranih roditelja potpuno je saglasno, a 31% je djelimično saglasno. Ipak, niska stopa odziva ukazuje na to da postoji prostor za poboljšanje u angažovanju roditelja i većem uključivanju u obrazovno-vaspitni proces. Na nivou Škole rasporedom su utvrđeni termini za individualne razgovore roditelja sa odjeljenjskim starješinama i nastavnicima, a isti se mogu obavljati i svakodnevno. Da su informacije o dešavanjima u Školi redovne i potpune u potpunosti se slaže 47% anketiranih roditelja, 34% se djelimično slaže, a ne slaže se 16%. Da su pravovremeno obaviješteni o uspjehu i ponašanju učenika u potpunosti se slaže 55%, djelimično se slaže 35%, a ne slaže se 9% anketiranih roditelja.

Plan saradnje sa roditeljima je sastavni dio GPRŠ-a i čini ga raspored roditeljskih sastanaka i Plan rada Savjeta roditelja. U Planu je naveden sadržaj rada, razvrstan po mjesecima, nijesu navedeni nosioci poslova, niti su aktivnosti dobro razrađene, što može otežati efikasnu implementaciju i praćenje napretka. Plan rada pedagoškinje, psihološkinje i defektološkinje Škole predviđa saradnju i rad sa roditeljima, dok u planu rada pomoćnika direktorice i direktorice saradnja sa roditeljima se ogleda kroz učešće u radu Savjeta roditelja. Škola radi Izvještaj o realizaciji Plana saradnje sa roditeljima kroz Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana rada škole.

Plan saradnje sa lokalnom zajednicom, ostalim institucijama i ustanovama je operativan i sastavni je dio GPRŠ-a. Predstavljen je kroz naziv institucije i način saradnje, sa postavljenim ciljem, aktivnostima, odgovornim osobama, vremenskom dinamikom i indikatorima. Uvidom u Godišnje planove rada nastavnika evidentno je da se afirmišu vrijednosti lokalne sredine. Da je Škola razvila različite oblike saradnje sa

lokalnom zajednicom u potpunosti je saglasno 44% , djelimično se slaže 38%, a ne slaže se 6% anketiranih nastavnika.

U Školi ima primjera materijalne pomoći. To su najčešće donacije roditelja (klimatizovanje učionica) i Opštine Bar (laptopovi učenicima pripadnicima romske populacije).

Škola promoviše ostvarene rezultate rada preko lokalnih medija, oglasne table, Knjige obavještenja, školske Fejsbuk stranice, Savjeta roditelja, i dr.

Preporuke:

- Plan Savjeta roditelja mora biti operativan i usklađen sa nadležnostima Savjeta čije sjednice ovog organa rada Škole moraju obuhvatiti tokom školske godine.
- Potrebno je više uključiti roditelje u različite aktivnosti u Školi (radionice u vezi sa suzbijanjem nasilja, bolesti zavisnosti, reproduktivnim zdravljem, nastavkom školovanja, radionice nediskriminacije, izrada strateških dokumenata Škole...).
- Raditi na poboljšanju komunikacije sa roditeljima, uključujući i organizaciju roditeljskih sastanaka sa višim odzivom, kao i pružanje jasnih i pravovremenih informacija o dešavanjima u Školi.
- Razviti detaljniji i konkretniji Plan saradnje sa roditeljima, koji bi uključivao jasne aktivnosti, odgovornosti i mjere za poboljšanje saradnje.
- Neophodno je da školski organi omoguće nesmetan rad Učeničkog parlamenta i učine ga transparentnijim, povećati informisanost i angažman članova Učeničkog parlamenta o njegovom radu, Pravilniku i Programu rada, te omogućiti veću uključenost u odluke koje se odnose na njihov školski život.
- Planovima rada direktorice i pomoćnika direktorice planirati efektivnu saradnju sa roditeljima, kao i radionice i savjetovanja za roditelje.

Nadzornica:

Vesna Babović

Ključna oblast: Podrška učenicima

Standard A. 5. 1. U školi se učenicima pruža podrška u vaspitanju i učenju.

Obrazloženje:

Škola je u okviru samoevaluacije analizirala ključnu oblast podrška učenicima. Nakon sprovedene samoevaluacije, uočene su određene slabosti i date određene preporuke na kojima Škola treba da radi u narednom periodu (saradnja odjeljenjskih starješina - razmjena iskustva, međusobna hospitacija časovima, izrada plana za integraciju potencijalno marginalizovanih učenika itd.). Na stručnim organima Škole vrši se analiza uspjeha i vladanja učenika. Nastavničko vijeće redovno analizira vaspitna postignuća učenika, upoređuju postignuća po predmetima i razredima (posebno se analizira uspjeh učenika na eksternoj provjeri znanja na kraju devetog razreda). Analizu postignuća realizuju pedagoško-psihološka služba (PP služba) i pomoćnici direktorice. U Školi su formirani aktivni razredne nastave, CSBH jezika, stranih jezika, prirodnih nauka, matematike i informatike, fizičkog vaspitanja, muzičke kulture i likovne kulture, istorije i geografije. Svi aktivni imaju planove rada. Sastanci aktiva se redovno održavaju i na njima prisustvuju članovi uprave i PP služba. Na sastancima aktiva se, pored ostalih tema, bave identifikacijom učenika kojima je potreba dopunska i dodatna podrška u učenju, identifikacijom darovitih učenika, mjerama za poboljšanje uspjeha, analizom i efektima rada dodatne i dopunske nastave. Nastavnici blagovremeno izrađuju planove dopunske i dodatne nastave koje usvajaju na sastancima aktiva. Raspored časova dopunske nastave je usvojen na sjednici Nastavničkog vijeća i istaknut na vidnom mjestu u zbornici. Na sjednicama Nastavničkog vijeća se razmatra redovnost dolazaka učenika na dopunsku i dodatnu nastavu. Predsjednici aktiva su u obavezi da dva puta godišnje izvještavaju Nastavničko vijeće o realizaciji dopunske i dodatne nastave.

Sa tvrdnjom iz upitnika da se časovi dopunske nastave održavaju svake nedjelje (redovno), 52% učenika (44% roditelja) se slaže u potpunosti, djelimično se slaže 23% učenika (27% roditelja), ne slaže se 11% učenika (10% roditelja) i ne zna 13% anketiranih učenika (19% roditelja). Učenici u komentarima navode da

se redovno organizuje dopunska nastava iz istorije, matematike, fizike, engleskog jezika. Da su časovi dopunske nastave korisni 47% anketiranih učenika se slaže u potpunosti, 31% se djelimično slaže, 12% se ne slaže, 11% ne zna odgovor. Sa konstatacijom da su časovi dopunske nastave korisni za učenike, prilagođeni njihovim potrebama i mogućnostima 50% anketiranih roditelja se slaže u potpunosti, 23% se djelimično slaže, 6% se ne slaže i 22% ne zna odgovor.

Da se dodatna nastava održava svake nedjelje 36% učenika (46% roditelja) se slaže u potpunosti, djelimično se slaže 30% učenika (24% roditelja), ne slaže se 12% učenika (8% roditelja) i ne zna odgovor 22% anketiranih učenika (22% roditelja). U komentarima učenici navode da se redovno organizuje dodatna nastava iz fizike i engleskog jezika. Da su časovi dodatne nastave zanimljivi 27% anketiranih učenika se slaže u potpunosti, 29% se djelimično slaže, 22% se ne slaže, 22% ne zna odgovor. Sa konstatacijom da su časovi dodatne nastave zanimljivi učenicima 39% anketiranih roditelja se slaže u potpunosti, 24% se djelimično slaže, 7% se ne slaže i 31% ne zna odgovor.

Termini održavanja dopunske i dodatne nastave su predčas ili sedmi čas, što je otežavajuća okolnost. Iz razgovora sa PP službom zaključuje se da učenici nijesu dovoljno motivisani za ove vidove nastave i da ne pohađaju dopunsku nastavu redovno. U okviru ankete za učenike uočena je izražena potreba (71% anketiranih učenika) za pohađanjem dodatnih (privatnih) časova, kako bi poboljšali postignuća u Školi. Da učenici u Školi savladaju najveći dio gradiva potpuno se slaže 22% anketiranih roditelja, 34% se djelimično slaže, 42% se ne slaže i 1% ne zna odgovor. Da su njihovoj djeci potrebni časovi (privatni) kako bi poboljšali postignuća u Školi u potpuno se slaže 55% anketiranih roditelja, 19% se djelimično slaže, 22% se ne slaže i 4% ne zna odgovor. Ovi podaci nameću potrebu za analizom razloga za pohađanjem privatnih časova ukoliko Škola već organizuje dopunsku nastavu i provjeru krajnjih efekata realizovane dopunske nastave.

Učenici sa tri ili više nedovoljnih ocjena u saradnji sa odjeljenjskim starješinom i roditeljima, dobijaju dopunsku podršku PP službe koja sa njima radi individualno. Takođe, PP služba realizuje radionice na temu Tehnike uspješnog učenja (od septembra po dvije radionice u svim odjeljenjima od VI do IX razreda) kao i podršku za razvijanje samopouzdanja.

Školu pohađa 158 učenika sa drugih govornih područja kojima je potrebna dodatna podrška u učenju jezika. U okviru Godišnjeg plana rada je navedeno da je formiran Tim za podršku integraciji djece/učenika iz Ukrajine. Podrška učenicima iz Ukrajine i drugih država je u protekle dvije godine bila i finansijski podržana. U tom periodu dva puta sedmično realizovana je nastava CSBH jezika i književnosti za svu djecu stranih državljana koju su realizovali nastavnici CSBH jezika i književnosti i učiteljice. U vrijeme nadzora je organizovana dodatna podrška za učenike sa drugih govornih područja, ali je broj učenika koji je pohađaju manji u odnosu na raniji period. Roditelji strani državljani za svoju djecu i u privatnoj režiji organizuju učenje CSBH jezika i književnosti.

Učenici koji su ostvarili vrlodobar ili odličan uspjeh se pohvaljuju, što se promoviše putem društvenih mreža (školski sajt, Fejsbuk Škole). Nagrade su uglavnom knjige. PP služba realizuje i stručna predavanja: Djeca sa autizmom, Rad sa darovitom djecom ili na teme po zahtjevu nastavnika.

Preporuke:

- Motivisati učenike da redovnije pohađaju dopunsku/dodatnu nastavu.
- Unaprijediti kvalitet i efekte dopunske i dodatne nastave.
- Intenzivirati podršku u učenju za učenike sa drugih govornih područja (stranih državljana).
- U okviru samoevaluacije utvrditi razloge zašto roditelji smatraju da su njihovoj djeci potrebni dodatni (privatni) časovi kako bi poboljšali postignuća u Školi i u skladu sa rezultatima preduzeti odgovarajuće mjere.

Standard A. 5. 2. Škola podržava i podstiče cjelovit razvoj učenika

Obrazloženje:

U Školi se realizuju brojni edukativni programi kao što su Škola bez nasilja i Moje vrijednosti i vrline koji su se, po riječima PP službe, pokazali kao veoma važni i lako primjenjivi (nastavnicima su dostupni i tematski priručnici). U holu Škole izloženi su poster i sa edukativnim sadržajem (Šta možeš da uradiš kada pogriješiš? Kako razvijaš socijalne vještine? Dobra komunikacija je ključna u rješavanju situacija nasilja, U našoj učionici i sl.). Poster i sadrže korisne savjetodavne poruke, a dobrim dijelom su preventivnog karaktera sa ciljem sprečavanja vršnjačkog nasilja. Sa konstatacijom da stručni saradnici promovišu pedagoške inovacije 60% anketiranih nastavnika se slaže u potpunosti, 31% se djelimično slaže, 6% se ne slaže i 4% ne zna odgovor. U proteklom periodu PP služba je izradila prikladan formular Odjeljenjske sveske, koji su koristili odjeljenjske starije i učenici od šestog do devetog razreda za samoprocjenu (atmosfera u odjeljenju, drugarski odnosi i sl.). U periodu nadzora ovaj formular nije korišten, iako se pokazao kao vrlo djelotvoran u radu sa učenicima. Na sugestiju PP službe direktorica je podržala primjenu ove dobre prakse sa kojom će se nastaviti u narednom periodu.

U Školi se realizuju časovi odjeljenjske zajednice. Da na časovima odjeljenjske zajednice mogu da kažu svoj prijedlog ili mišljenje u vezi sa temama koje su važne za učenike, u okviru upitnika za učenike odgovori su sljedeći: 59% se slaže u potpunosti, 21% se djelimično slaže, 18% se ne slaže i 2% ne zna odgovor. Da se svake nedjelje održavaju časovi odjeljenjske zajednice 71% anketiranih učenika se izjasnilo pozitivnim odgovorom a 29% negativnim.

U Školi se realizuje rad 33 sekcije koje vode nastavnici, a neke od njih su: radio emisija, recitatorska/dramska sekcija, klub čitalaca, sportska/rukomet, košarka... Da u Školi imaju mogućnost da se uključe u rad sekcije po izboru, potpuno je saglasno 46% anketiranih učenika, 25% je djelimično saglasno, nije saglasno 17% i 12% ne zna odgovor. U Školi se realizuju vannastavne aktivnosti. Da Škola organizuje vannastavne aktivnosti (izleti, posjete ustanovama, druženje sa učenicima drugih škola...) potpuno je saglasno 29%, djelimično 40%, nije saglasno 26% i 6% učenika ne zna odgovor. Da se na nivou Škole analizira uključenost učenika u vannastavne aktivnosti i njihov uticaj na postignuća učenika, 48% anketiranih nastavnika se slaže u potpunosti, 42% se djelimično slaže, 6% se ne slaže i 4% ne zna odgovor. Da Škola nudi raznovrsne i kvalitetno osmišljene vannastavne aktivnosti potpuno se slaže 18% anketiranih roditelja, 32% se djelimično slaže, 35% se ne slaže i 15% ne zna odgovor. Sa konstatacijom da su vannastavne aktivnosti zanimljive 45% anketiranih učenika se slaže u potpunosti, 28% se djelimično slaže, 17% se ne slaže i 10% ne zna odgovor. Podaci dobijeni anketom upućuju na zaključak da je potrebno raditi na unapređivanju vannastavnih aktivnosti.

U Školi se realizuje izborna nastava. Sa konstatacijom da se redovno održavaju časovi izborne nastave u potpunosti se slaže 59% anketiranih učenika, 23% se djelimično slaže, 8% se ne slaže i 10% ne zna odgovor. U Školi su, pored ostalih, formirani i Tim za podršku darovitim učenicima, Tim za inkluziju, Tim za podršku učenicima RE populacije za koje su izrađeni akcioni planovi i usvojeni na sjednici Nastavničkog vijeća 17. 10. 2024. godine za ovu školsku godinu.

U okviru rada Tima za podršku darovitim učenicima PP služba pruža podršku tim učenicima tako što ih uključuje u različite vanškolske i školske aktivnosti. Neke od njih su odlazak na „PRONA“ kampove, Škole stripa i kreativnog pisanja i Istraživačku stanicu Petnjica. Učenici su bili uključeni u pripremanje kvizova za učenike i organizovali prvu ŠTED konferenciju. Jedan broj nastavnika je pohađao obuke za rad sa nadarenim učenicima (Instrumenti za identifikaciju i praćenje darovitih učenika – kako nastavnicima olakšati rad sa ovom kategorijom učenika). Većina učitelja/ica su obučeni za primjenu NTC učenja.

Tim za inkluziju koordinira i realizuje aktivnostima koje se odnose na rad sa 18 učenika sa posebnim obrazovnim potrebama sa različitim spektrom smetnji. Da su učenici sa posebnim obrazovnim potrebama prihvaćeni od strane vršnjaka i nastavnika i ravnopravno uključeni u sve aktivnosti 43% anketiranih roditelja se slaže u potpunosti, 25% se djelimično slaže, 8% se ne slaže i 24% ne zna odgovor. Za sve učenike sa posebnim obrazovnim potrebama je izrađen IROP koji se povremeno i po potrebi koriguje, što najčešće

iniciraju logopedica, odjeljski starješina ili učitelj/ica. Nekad se desi i revizija Rješenja o usmjeranju. Logopedica nakon opservacija vrši procjenu i daje konkretne smjernice nastavnicima, a najčešće se odnose na opismenjavanje, izgovor glasova. U saradnji sa učiteljicama logopedica izrađuje „Plan podrške za učenika“ kada je potrebno prilagoditi način rada, a procijene da učenika nije potrebno uputiti Komisiji za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama. Najčešće je problem usvajanje čitanja i pisanja što je naročito izraženo nakon kovid pandemije. Logopedica realizuje tretmane sa dva do tri učenika na nedjeljnom nivou kako bi opismenila učenike. U okviru edukacije zaposlenih iz oblasti inkluzivnog obrazovanja realizovane su radionice „Pisanje individualno razvojno obrazovnog plana za učenika“ kao i „Praćenje napredovanja učenika sa posebnim obrazovnim potrebama i pisanje izvještaja o napredovanju“. Da su edukovani za rad sa učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama 12% anketiranih nastavnika se slaže u potpunosti, 58% se djelimično slaže, 31% se na slaže sa navedenom konstatacijom. Oko trećina nastavnika se izjasnila da nije edukovana za rad sa učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama. U Školi je radno angažovano sedam asistenata. Saradnja se ostvaruje sa Resursnim centrom „1. jun“ Podgorica i Resursnim centrom „Dr Peruta Ivanović“ u Kotoru.

Timom za podršku učenicima/cama Romima i Egipćanima koordinira medijatorka. Trenutno u Školi boravi 23 djece RE populacije koja po riječima stručnih saradnika ne pohađaju redovno nastavu. Od ovog broja dvoje učenika je sa Rješenjem o usmjeravanju koji su od momenta realizacije IROP- a brže napredovala. Izrađena su dva tranziciona plana za dva učenika za srednju školu. U okviru realizacije Tranzicionog plana sarađuje se i sa JPU „Vukosava Mašanović Ivanović“ Bar.

Sa tvrdnjom da u Školi dobijaju informacije o izboru srednje škole i izboru zanimanja, 24% anketiranih učenika je u potpunosti saglasno, 27% se djelimično saglasilo, 30% se nije saglasilo i 19% ne zna odgovor. Da se učenicima blagovremeno pružaju informacije o nastavku školovanja i izboru zanimanja 56% anketiranih nastavnika se slaže u potpunosti, 25% se djelimično slaže, 2% se ne slaže i 17% ne zna odgovor. Da Škola blagovremeno obezbjeđuje informacije o nastavku školovanja i izboru zanimanja potpuno se slaže 25% anketiranih roditelja, djelimično se slaže 25%, 21% se ne slaže i 29% ne zna odgovor. Zaključuje se da je potrebno učenicima pružiti više informacija o srednjim školama i izboru budućeg zanimanja.

Preporuke:

- U okviru samoevaluacije provjeriti da li su ponuđene vannastavne aktivnosti kvalitetno osmišljene i zanimljive učenicima i u skladu sa dobijenim podacima postupati u daljem radu.
- Češće organizovati vannastavne aktivnosti (izleti, posjete ustanovama, druženje sa učenicima drugih škola...) uz poštovanje svih mjera bezbjednosti učenika.
- Redovno održavati časove izborne nastave.
- Redovno održavati časove odjeljske zajednice i u većoj mjeri uključiti učenike da daju svoj prijedlog ili mišljenje u vezi sa temama koje su važne za učenike.
- Organizovati dodatne obuke za nastavnike iz oblasti inkluzivnog obrazovanja i rada sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama.
- U okviru samoevaluacije provjeriti prihvaćenost od strane učenika i nastavnika i uključenost učenika sa posebnim obrazovnim potrebama u sve aktivnosti Škole i u skladu sa dobijenim podacima postupati u daljem radu.
- Tim za inkluziju učenika RE populacije treba da planira i realizuje aktivnosti sa ciljem redovnijeg pohađanja nastave učenika RE populacije.
- Škola treba više pažnje da posveti pravovremenom informisanju o profesionalnom usmjeravanju, tako što će učenicima pružiti više informacija o srednjim školama u lokalnoj sredini i okruženju i izboru budućeg zanimanja.

Nadzornica:
Nataša Golubović

IZVJEŠTAJ

o realizaciji focus grupe na temu "Vršnjačko nasilje" u OŠ "Blažo Jokov Orlandić" u Baru

Fokus grupa je realizovana 21. I 2025. godine u OŠ "Blažo Jokov Orlandić" u toku trećeg i četvrtog školskog časa, u prijedpodnevnoj smjeni.

Fokus grupu su vodili savjetnici iz Zavoda za školstvo Nađa Luteršek i Rade Keković.

Cilj organizovanja fokus grupe bio je sagledavanje problema nasilja u školi. Pitanja za fokus grupu odnosila su se na: procjenu bezbjednosti učenika u školi, vrste nasilja, podršku koju učenici dobijaju od strane zaposlenih, aktivnosti na prevenciji nasilja, postupke koje bi škola trebala da preduzme u cilju boljih akademskih postignuća učenika i njihovog prijatnijeg boravka u školi.

U fokus grupi je učestvovalo 26 učenika sedmog, osmog i devetog razreda. Odabir učenika iz odjeljenja vršen je po principu dobrovoljnosti jer se radi o socijalno i psihološki osjetljivoj temi koja može podstaći učenike da govore o svom iskustvu vršnjačkog nasilja ili iskustvu svog druga, drugarice.

U uvodnom dijelu fokus grupe učenicima je nakon predstavljanja voditelja saopšten cilj njenog organizovanja i postignut dogovor o pravilima rada u grupi.

1. Kako učenici vide svoju školu

Polazeći od školske klime kao konteksta učenja i razvoja učenika kao i povezanosti školske klime i bezbjednosti u školi pitali smo učenike kako se osjećaju u školi i kako bi opisali svoju školu.

Učenici su rjeđe opisivali, a više procjenjivali školu po pitanju svoje bezbjednosti u njoj. Školu procjenjuju kao srednje bezbjednu više zbog video nadzora koji postoji, nego zbog organizovanih procesa i razvijene zaštitne mreže za suzbijanje nasilja. Izrazili su zabrinutost zbog "otvorenosti" škole u smislu slobodnog ulaska u školu, bez kontrole, kao i određenih pojava u dvorištu škole koje vide kao potencijalne opasnosti za svoju sigurnost. Potrebu da ispričaju neko svoje iskustvo zbog kojeg se nisu osjećali prijatno u školi imala je većina učenika.

Odgovori učenika:

Škola je super, ali u dvorište ulaze neki koji nijesu iz naše škole.; Škola je otvoreno mjesto i može biti prijetnja da se nešto desi.; Treba zaposliti zaštitare da mogu djeca na odmoru mirno da jedu.; Školu bih zbog kamera definisao kao srednje sigurnu, ali se u školi lome klupe, zavjese padaju, može svako da uđe, bilo kada; Bezbjedna je do sada ali ima ljudi koji ulaze i vrlo jednostavno se može napraviti problem. Poznajem neke dječake koji su bili maltretirani od strane tih koji dolaze sa strane.

U mom odjeljenju ima grupa učenika koja vrši nasilje i mi se teško osjećamo zbog toga; Ima i danas učenika koje trpe nasilje, ali se oni boje da to kažu nekome zbog osвете; Mog druga iz odjeljenja stalno vrijeđaju zbog garderobe koju nosi; U mom odjeljenju ima onih koji mi se stalno ruguju... Mene stalno ismijavaju pod izgovorom da je to šala. Oni nastavljaju iako vide da meni to smeta.

2. Nasilje

Pitali smo učenike kako bi definisali nasilje i koja sve ponašanja pod tim podrazumijevaju.

Učenici imaju svjesnost i znanje o problemima vršnjačkog nasilja. Iz odgovora učenika je jasno da razumiju pojam nasilje, znaju da imenuju ponašanja iz kategorije nasilja, kao i da daju svoje tumačenja prisutnosti ovakvog oblika ponašanja u školi. Najčešći uzrok nasilja prema mišljenju većine učenika leži u samoj ličnosti koja vrši nasilje, porodici iz koje dolazi, dosadi u školi i sl.

Odgovori učenika: *Nasilje je ponašanje koje smeta drugoj osobi.; Ničim izazvana agresija; Nasilje je nešto što je učestalo i mora da traje. Na njega se mora reagovati ali je potrebna pomoć.; Nasilje je verbalno i fizičko izražavanje mržnje.; Nasilje se svakodnevno dešava u školi, bar neki vid.; Omalovažanja; Podsmijavanje; Udaranje; Prijetnje, psovke, guranje; Ogovaranje.*

Razlozi zbog kojih se nasilje dešava po mišljenju učenika su: *Nedostatak pažnje u porodici; Nedostatak vaspitanja; Zbog društvene nejednakosti i mržnje; Dosada na času...Nekada se dešava s razlogom...*

2.1. Vrste nasilja u školi

Učenici su odgovarali na pitanja da li ima određenog nasilja u školi, koliko često se dešava, da li je neko od njih bio žrtva tog nasilja, da li su bili prisuni kada se vršnjačko nasilje dešavalo nekom njihovom drugu ili drugarici i sl.

2.1.1. Fizičko nasilje

Učenici tvrde da je fizičko nasilje najređe prisutan vid nasilja u školi.

Odgovori učenika: *Dešava se vrlo rijetko; Djeca u osnovnoj školi ne izražavaju fizičko nasilje; Na skali od 1 do 10 prisutno je možda 3; Ja sam ga doživio više puta... i ja sam morao da ga udarim i od tada je prestalo.*

2.1.2. Verbalno nasilje

Verbalno nasilje je najprisutniji oblik nasilja prema procjeni učenika. Najčešće se dešava u toku velikog odmora ili između časova u sali za fizičko vaspitanje, a nekada i u toku časa.

Odgovori učenika: *Apsolutno se dešava; Na skali od 1 do 10 verbalno nasilje je na broju 9; Ima ga u svakom odjeljenju od VI do IX razreda; Najčešće se dešava u sali i na velikom odmoru; Dešava se između časova; U svalačionici za fizičko vaspitanje se dešava; Na času fizičkog vaspitanja; Dešava se i kod nekih blažih nastavnika; Nekada se dešava i na ostalim časovima.*

Razredni nije reagovao, a bilo je konstantno vrijeđanje i primjedbe... U našem odjeljenju na skali od 1 do deset prisutno je deset.

2.1.3. Socijalna izolacija

Po mišljenju učenika izolacija je evidentno prisutan vid nasilja u školi, ali rjeđe prisutan od verbalnog nasilja. Učenici kao najčešći razlog izolovanja učenika iz grupe vršnjaka navode potrebu pojedinih učenika za isticanjem i dokazivanjem.

Odgovori učenika: *Mirne osobe to rade kada žele da se dopadnu i uključe u neku grupu i kada žele da podignu svoju poziciju. Rade to da bi bili prihvaćeni; Mene su izolovali ...išla sam za njima, nisu me prihvatili....;*

2.1.4. Elektronsko nasilje -Cyber nasilje

Elektronsko nasilje je po mišljenju učenika jednako prisutno kao verbalno nasilje. Svima se dešava, tvrde učenici.

Odgovori učenika: *Često se formiraju grupe na viberu, instagramu, tik toku i kače se stikeri; Ima ga više nego verbalnog nasilja; Neki učenici modifikuju nečije slike i te pogrdne slike prosleđuju na grupe; Predstavljaju se pod tuđim imenom...*

2.1.5. Materijalno/elektronsko nasilje

Materijalno nasilje je prisutno u školi, ali rjeđe u odnosu na ostale oblike nasilja. Sala za fizičko vaspitanje je mjesto gdje se po mišljenju učenika to najčešće dešava.

Odgovori učenika: *Ima slučajeva da učenik uzme telefon ili ga sakrije u tuđi ranac; Uzimaju novac iz novčanika ili telefone...to se dešava u svalačionici gdje nema kamera. Većina učenika se uzjasnilo da nisu imali takvo iskustvo.*

3. Nasilje - Preventivno i interventno djelovanje škole

Učenici su odgovarali na pitanja koja se tiču preventivnog i interventnog djelovanja škole u slučaju vršnjačkog nasilja: *Koliko često i sa kim razgovarate o nasilju u školi? Da li na časovima OZ razgovarate o nasilju? Da li se u školi realizuju radionice o borbi protiv nasilja? Na koji način ste uključeni u donošenje pravila protiv nasilja u školi?*

Kome se najčešće obraćate u slučajevima nasilja? Kako nastavnici, direktor, pedagog i psiholog djeluju u situacijama nasilja?

Pedagog i psiholog realizuju radionice na temu vršnjačko nasilje. Učenicima nije poznato da se na nivou odjeljenja uspostavljaju pravila protiv nasilja. O nasilju najčešće razgovaraju sa pedagogom i psihologom na radionicama. Na časovima odjeljenske zajednice veoma rijetko razgovaraju o nasilju.

Na osnovu odgovora učenika može se zaključiti da učenici nemaju povjerenje u predmetne nastavnike, kao ni u i odjeljske starješine. Iskustva učenika u obraćanju nastavnicima za pomoć u slučajevima nasilja su vrlo loša i bolna jer su nastavnici nezainteresovani za njihove probleme. Nastavnici ne pokazuju inicijativu niti bilo šta konstruktivno preduzimaju da bi pomogli učenicima u rješavanju problema sa kojima se suočavaju. Zabrinjava činjenica da učenici u slučajevima nasilja u školi traže pomoć od svojih roditelja prije nego od nastavnika koji se nalaze u neposrednoj blizini. Nepovjerenje u nastavnike dovodi učenike u situaciju da kao posrednike uključuju roditelje.

Kvalitet i učestalost međuljudskih odnosa u školi ima uticaja na razvoj učenika jer se obrasci ponašanja koji se razvijaju prema vršnjacima i nastavnicima kasnije prenose kroz život. Stoga uprava škole treba da preduzme sve neophodne radnje kako bi svi zaposleni, a posebno nastavnici na vršnjačko nasilje i sve druge probleme sa kojima se djeca suočavaju u školi djelovali stručno i pravovremeno.

Odgovori učenika: *Obraćamo se nastavnicima ali oni ništa ne preduzimaju; Ja uvijek sve kažem roditeljima jer znam da nastavnici ništa neće uraditi dok roditelji ne dođu u školu; Roditeljima se obraćam, nastavnicima ne, jer znam da ništa neće preduzeti. Pedagogu se obraćam. Sam rješavam probleme koliko mogu; Ja sam svoj problem rekla nastavnicima i ona je na sledećem času to zloupotrijebila i ispričala pred svima, i onda su me svi osudili da sam špijun. Na kraju sam se obratila pedagogu i ona mi je pomogla; Kada sam se obratio nastavnicima ona ništa nije preduzela; Obraćam se pedagogu; Ja sam se obratio direktorici; Nastavnici ništa ne preduzimaju, kažemo roditeljima i oni razgovaraju sa nastavnicima i tek tada se uključe i shvate nas ozbiljno. Ima nastavnika koji se svađaju sa učenicima i troše vrijeme časa. Na kraju kažu zahvalite se tom i tom što nismo ništa radili; Časovima OZ se ne održavaju redovno, a kada se održavaju nastavnici budu na telefonu; Pedagog i psiholog su održavale radionice za borbu protiv nasilja. Nismo donosili nikakva pravila na časovima odjeljske zajednice.*

4. Šta bi zaposleni mogli da urade kako bi se smanjilo nasilje u školi?

Na ovo pitanje učenici su odgovarali: *Trebalo bi da nas odjeljske starješine ozbiljnije shvataju; Od direktora do nastavnika ništa ne mogu da urade nego da rade što i do sada; Nastavnici bi prvo trebali da vole svoj posao; Nastavnici bi morali da nas bolje shvataju; U nekim slučajevima nastavnici reaguju, ali onda bude još gore. Ja mislim da bi učenik kome se desilo nasilje trebao da se dalje prati; Ja mislim da bi dežurni nastavnik trebao da reaguje kada mu se obratimo, a ne da kažu reci to odjeljskom starješini; Trebala bi da se poštuje privatnost učenika, a ne da nastavnik priča ono što sam mu rekao u povjerenju. Da se uvedu sankcije, da ne prođe nekažnjeno; Nastavnici da imaju više poštovanja prema učenicima. Do sada je bilo nula poštovanja; Mogli bi nastavnici da reaguju i da nam pomažu, a ne samo da kritikuju; Nastavnica nam je rekla da svi smrdimo. Da reaguju kada im se obratimo, a ne da kažu "Sad mi je pauza, pustite me da jedem"; Kada smo odlagali telefone jedna nastavnica mi je ušla u telefon i komentarisala slike; Nekada uzmu naš čips i oni ga pojedu; Čerka od nastavnice upisuje ocjene i gleda dnevnik. Ulazila nam je u telefon i čitala poruke i gledala slike; Jedna nastavnica se vulgarnim riječima obratila učeniku; Jedan nastavnik je uzeo telefon i bacio ga u smeće i polomio mu ekran;*

Morate pričati sa nastavnicima!!!

Učenici ne vjeruju u kapacitete nastavnika da promijene klimu u školi. I u odgovoru na ovo pitanje prisutno je nezadovoljstvo učenika odnosom nastavnika prema njima. Preovladava mišljenje da je potrebno razgovarati sa nastavnicima, da nastavnici ne vole svoj posao i da se prema njima ophode vrlo problematično. Traže veće razumijevanje od strane nastavnika i odnos pun međusobnog poštovanja.

Preporuke za rad na prevenciji i sprečavanju nasilja u školi

- Uraditi analizu stanja bezbjednosti u školi i prisutnosti različitih oblika nasilja u školi;
- Definirati preventivne mjere i aktivnosti u svim segmentima rada škole (vaspitne, nastavne i vannastavne aktivnosti) i pratiti njihovu realizaciju;
- Unaprijediti kompetencije nastavnika u oblasti zaštite od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja;

- Unaprijediti kompetencije nastavnika za pružanje socijalne i emocionalne podrške učenicima;
- Informisati učenike, nastavnike i roditelje o obavezama i odgovornostima u oblasti zaštite od nasilja;
- Definirati na nivou škole pojačane mjere vaspitnog rada u okviru odjeljenjske zajednice, pojačan stručan rad odjeljenjskog starješine, psihologa, pedagoga, i timova u školi;
- Uspostaviti procedure za rano prepoznavanje rizika od nasilja;
- Uspostaviti procedure načina reagovanja na nasilje;
- Odrediti oblike i sadržaje rada sa učenicima koji trpe, žrtve su, počinio su, ili svjedoci nasilja;
- Obezbijediti klimu povjerenja i međusobnog uvažavanja, posebno u interakciji nastavnika i učenika

Samostalni savjetnici iz Odsjeka za istraživanje i razvoj:
Nađa Luteršek i Rade Keković

Zaključak

U odnosu na navode roditelja Milana Spaića, oca učenika JU OŠ „Blažo Jokov Orlandić“ u Baru, koji se obratio Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija sa zahtjevom da se hitno reaguje zbog vršnjačkog nasilja nad njegovim sinom, Zavod za školstvo je izvršio **Vanredno, djelimično eksterno utvrđivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada ključnih oblasti Upravljanje i rukovođenje školom, Etos škole i Podrška koju škola pruža učenicima i realizovao focus grupu na temu „Vršnjačko nasilje“ u OŠ „Blažo Jokov Orlandić“ u Baru**. Na osnovu uvida u školsku dokumentaciju, analize anketa, razgovora sa učenicima, roditeljima, upravom i stručnom službom Škole, kao i Izvještaja prosvjetne inspekcije, zaključuje se sljedeće:

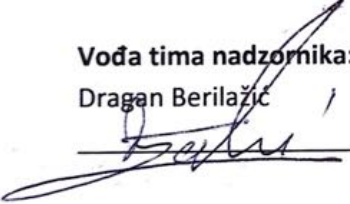
Škola je preduzela sve potrebne mjere i aktivnosti u cilju rješavanja nastale situacije. Prema učeniku koji je izazvao vršnjačko nasilje, postupno su primjenjivane vaspitne mjere shodno Pravilniku o vaspitno-disciplinskim mjerama, premještan je u drugo odjeljenje, i na kraju u drugu osnovnu školu (JU OŠ „Anto Dedović“ u Baru).

Pravna pouka:

Shodno članu 11. stav 4. Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama („Sl. list Crne Gore“, broj 26/12), na ovaj Izvještaj ustanova može izjaviti prigovor direktoru/ici Zavoda za školstvo u roku od 15 dana od dana njegovog prijema.

Vođa tima nadzornika:

Dragan Berilažić

Direktorica Zavoda za školstvo

Rada Hodžić

Dostavljeno:

JU OŠ „Blažo Jokov Orlandić“, Bar

Arhivi Zavoda za školstvo

Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija